

Regionala kompetensplattformar

Erfarenheter och resultat
2013–2017

Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se. Vill du beställa en tryckt publikation eller söker du en publikation som publicerades innan 2015 hänvisar vi till vår webbshop <http://publikationer.tillvaxtverket.se>.

© Tillväxtverket

Stockholm, maj 2018

Digital: ISBN 978-91-88601-67-4

Info 0685

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Örjan Johansson

fornamn.efternamn@tillvaxtverket.se

1 Inledning

STORA UTMANNINGAR

I Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet 2017 uppger de små och medelstora företagen att tillgången till lämplig arbetskraft är det största tillväxthindret.

Enligt Arbetsförmedlingens prognos fortsätter den svenska arbetsmarknaden att utvecklas starkt. Under 2017–2019 ökar sysselsättningen med sammanlagt 227 000 personer. Samtidigt tilltar bristen på arbetskraft.

Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet visar att kompetensförsörjning är ett av företagens största hinder för tillväxt.¹ Förmågan att möta framtiden med rätt kompetens är den största och viktigaste utmaningen i arbetslivet samt en strategisk fråga för alla organisationer oavsett bransch, storlek eller verksamhet.

En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av en effektiv matchning av utbud och efterfrågan av kompetens. Det ökar förutsättningarna att skapa attraktiva regioner där konkurrenskraftiga företag verkar. Regionalt utvecklingsansvariga aktörer har en central funktion att samordna arbetet och lyfta tillväxtperspektivet. Det regionala kompetensförsörjningsarbetet är mångfacetterat och ska ses som en delmängd av det regionala tillväxtarbetet, där kompetensplattformarna är ett av flera verktyg.

Bilden föreställer den process som etableringen av regionala kompetensplattformar har genomgått sedan starten för uppdraget 2010. Bilden är ett resultat av en reflektionsövning med ansvariga handläggare för de regionala kompetensplattformarna, på en erfarenhetsträff 2017.

¹ Företagens villkor och verklighet 2017 (Rapport O232), Tillväxtverket

**VAD ÄR EN
KOMPETENSPLATTFORM?**

Regionala kompetensplattformar som finns hos de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna är ett sätt att stärka samverkan för bättre kompetensförsörjning, mellan exempelvis myndigheter, näringsliv och utbildning.

Regionala kompetensplattformar som viktiga verktyg för att möta utmaningar inom kompetensförsörjning

Tillväxtverket har haft regeringens uppdrag att under åren 2013–2017 förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna som viktiga verktyg för att säkra kompetensförsörjningen till privat och offentlig sektor på kort och lång sikt i hela landet.

Under perioden har regionerna sammantaget bedrivit 45 olika projekt inom programmet. Satsningen på att förstärka och vidareutveckla de regionala kompetensplattformarna har varit betydelsefull för att analysera, utveckla och strukturera de aktörer, system och processer som ska säkerställa en fungerande matchning i hela landet.

Arbetet med att bygga strukturer för regionalt kompetensförsörjningsarbete skapar beredskap att hantera omställningar och tillgodose näringslivets behov av kompetens. Programmet har ökat regionernas kunskap om arbetsmarknaden och kompetensförsörjningsbehoven, det har utvecklats metoder, arbetsformer och nya sätt att arbeta med kompetensförsörjning. Vi ser att arbetet resulterat i att aktörerna inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet gått vidare och stärkt strukturen kring utbildning, studie- och yrkesvägledning, validering och samverkan med näringslivet. Vi ser även en ökad samverkan mellan regioner och nationella myndigheter. Det visar på vikten av att fortsätta utveckla kompetensförsörjningsarbetet på alla nivåer för att kunna möta utmaningarna.

Pilarna visar ett vanligt flöde i hur arbetet med kompetenplattformarna formats.

2 Regionala kunskapsunderlag

Regionala kunskaps- och analysunderlag fyller en viktig funktion för samordning och samsyn kring regionens behov av kompetens på kort och lång sikt. Dessa underlag och långsiktiga prognoser har varit viktiga "dörröppnare" för samtal med aktörer regionalt. Utifrån kunskapsunderlagen har regionerna i olika forum arbetat fram strategier och handlingsplaner som är en viktig förutsättning för att kunna följa upp och utveckla arbetet.

” - En av projektets viktigaste insatser var framtagandet av analysen "40 000 nya medarbetare behövs fram till 2025". Genom kunskapsunderlaget kunde vi synliggöra kompetensförsörjningsutmaningen i Västerbotten. Det gav oss legitimitet och inträde till kommuner, näringslivsorganisationer och andra myndigheter. Analysen blev ett utmärkt underlag för workshops och samlade en bredd av samhällsaktörer utifrån ett flernivåperspektiv.

Aurora Pelli, projektledare Region Västerbotten

Exempel på andra underlag som använts är "utbildnings- och arbetsmarknadsprognos med sikte på 2025" som tagits fram i samverkan mellan sju regioner/län.² Västra Götaland har även brutit ner utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen på delregional nivå för att kunna styra insatser bättre.

² Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Östra Mellansverige (Västmanland, Sörmland, Örebro och Östergötland) samt Länsstyrelsen Stockholm

Region Dalarna har inom ramen för projekt tagit fram attitydundersökningen "Dalabarometern". Den syftar till att erbjuda mät- och analyserbara data och ge en övergripande bild av elevers, studenters och arbetsgivares attityder till dagens och morgondagens utbildning och arbetsmarknad.

Regionala matchningsindikatorer ska underlätta regionala analyser. Statistik finns kring: efterfrågan på arbetskraft, arbetskraftsutbud, matchning och regionala förutsättningar uppdelat på län.

Genom ett samarbete mellan Regionalt utvecklingsansvariga, SCB, Reglab³ och Tillväxtverket har regionala matchningsindikatorer tagits fram. Dessa förvaltas nu av Tillväxtverket och finns tillgängliga för regionerna som ett bra verktyg för att göra fördjupade analyser om regionala kompetensförsörjningsbehov.

³ Reglab är ett forum för lärande om regional utveckling. Reglab har 24 medlemmar. 21 regioner/län, Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting SKL och Tillväxtverket.

3 Utveckling av metoder och arbetsformer

Projekten inom programmet har alla en grund i att de skulle utveckla metoder och/eller arbetssätt. En stor del av projekten har övergripande strategier och framtagna handlingsplaner för kompetensförsörjningsarbetet.

Exempelvis bildade Region Skåne tillsammans med Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet Skåne, Länsstyrelsen Skåne och Lärosäten Syd samverkansorganet KoSS (Kompetenssamverkan Skåne). De arbetade utifrån en gemensam framtagen strategi och handlingsplan. Syftet var att skapa ett brett engagemang, kunskap och ägandeskap för frågan samt en gemensam syn på hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Ansvarsområden fördelades mellan de olika aktörerna, till exempel ansvarar Region Skåne tillsammans med Arbetsförmedlingen för genomförandet av branschspecifika kompetensråd.

Region Gävleborg skapade en struktur som bestod av lokala noder med kompetensmäklare. Arbetsmodellen kallas för Semaforen och syftade till att via en så kallad kompetensmäklare tillsammans med företag, Arbetsförmedlingen och lokala beslutsfattare analysera arbetsgivares behov av kompetens. Utifrån analyserna skraddarsyddes lösningar i form av anpassade utbildningar som direkt kunde matchas mot ett arbete.

” - Genom Semaforen har vi skapat ett nytt arbetssätt tillsammans med Arbetsförmedlingen, bemanningsföretag, fack och företag inom industrin för att få människor i arbete och samtidigt säkra att industrin får tillgång till kompetenta medarbetare. Modellen bygger på att använda samtliga aktörers styrkor och drivkrafter för att underlätta steget till egenförsörjning. Semaforen har verkligen underlättat vårt arbete genom att samla alla aktörer kring frågan om matchningsproblematiken och att vi i projektet har kunnat synliggöra, prioritera och initiera arbetet med att täcka de viktigaste kompetensbristerna.

Per Brykt, Employer Branding Specialist, Sandvik Sverige

Västra Götaland har med sina 49 kommuner strukturerat arbetet utifrån de fyra kommunalförbunden i länet. De stödjer utvecklingsarbetet i alla fyra förbunden som på det sättet kan göra gemensamma satsningar och utbyta erfarenheter. De har en strategisk grupp med representation från varje delregion/kommunalförbund och numera även personer från Arbetsförmedlingen. Frågor som hanteras av gruppen är till exempel samordning av vuxenutbildning, remisser och strategiska frågor kring utbildning.

” - Den gemensamma strukturen innebär allt från att kunna mobilisera inför utlysningar från strukturfonder samt klara omställning på en mindre ort till exempel sågverk på väg att läggas ned då en ny ägare kom in med rationella produktionsinsatser.

Marja-Leena Lampinen Västra Götalandsregionen

4 Flera delar i en långsiktig kompetensförsörjning

För att tillgodose näringslivets långsiktiga behov av kompetens är det viktigt att både jobba med långsiktiga processer inom till exempel utbildningsväsendet eller outnyttjat utbud av arbetskraft. Flera projekt har varit inriktade på långsiktiga insatser som validering, studie- och yrkesvägledning, samverkan med näringslivet och etableringsfrågor.

Studie- och yrkesvägledning - Hela skolans ansvar

För att kunna utveckla studie- och yrkesvägledningen har projekten i Jämtland och Västernorrland arbetat med att etablera huvudmannaplaner där målsättningar och arbetssätt är fastställda och kan följas upp. För att få förståelse för hur insatser kring vägledning kan stödja mer övergripande målsättningar inom en kommun har projektet visat hur insatser och mål kring vägledning bidrar till skolans mål som i sin tur bidrar till kommunens övergripande mål.

” - Att arbeta med målstrukturer har underlättat strategiska samtal och förankring och engagemang i olika nivåer. Det skapar ökad medvetenhet av vinsterna med studie- och yrkesvägledning och hur det stödjer övergripande målsättningar.

Birgitta Hänström Söderlund, projektledare Länsstyrelsen i Västernorrland.

I Västra Götaland har projektet arbetat fram en webblösning för studie- och yrkesvägledning (SYV-online). Där samlas metoder, kunskapsunderlag och aktuell statistik.

Projektet "Mot nya höjder" i Kronoberg visar hur man kan sätta fokus på ett kunskapsfält med behov av kompetensförsörjning. Målet är att öka intresset hos skolelever för teknik, naturvetenskap och matematik samt att underlätta mötet mellan skola och arbetsliv. Modellen bygger på utmaningar till skolelever som berör de naturvetenskapliga ämnena och som integreras i undervisning. Projektet har rönt stort intresse och engagerat hundratals företag i Södra Småland.

” – Barnen älskar det! Och det är så bra för mig att kunna gå in och inspireras av vad andra lärare gjort, hämta in lite idéer till kommande lektioner och planera in roliga aktiviteter. Exempelvis programmerar vi med årskurs 2, medan årskurs 9 är ute och agerar konsulter på företag.

Caren Bildh, matematik- och NO-lärare på Dackeskolan i Tingsryd.

Regionala strukturer för validering

Utvecklingsarbeten med fokus på validering sker på olika håll i landet. I en validering värderas och dokumenteras de kunskaper som en person redan har, så att personen kan komma vidare i arbetslivet eller till en utbildning. Regionala strukturer kan underlätta arbetet med validering. I Dalarna har man till exempel arbetat med kartläggning och analyser av goda exempel inom validering. Projektet föreslog en struktur med kunskapsnoder inom olika yrkesområden, med geografiskt förankrade noder där respektive näring har behov av kompetens. Besöksnäringen i Sälenområdet har kunnat lösa flera behov av arbetskraft inom till exempel restaurang genom validering.

Ett exempel på att underlätta etablering är ett projekt i Sörmland "Attraktiva arbetsgivare" som resulterat i att tre kommuner samarbetar för att få en bredare rekryteringsbas till vårddyrken. Nyanlända har fått praktik- och utbildningsplats i kommunen. I utbildningen ges även utbildning i svenska språket och arbetsplatsen förbereds genom att utbilda personalen att ta emot nya grupper. Projektet "Invandring till jobb" i Väster-norrland har skapat kunskapsunderlag för att bättre kunna ta tillvara på den kompetens som finns hos utrikesfödda. Resultatet är en vetenskaplig studie och flera modeller kring arbetsintegration.

Yrkeshögskolan

Region Östergötland bildade tillsammans med kommunerna Östsvenska Yrkeshögskolebolaget i syfte att kunna öka sin kompetens kring yrkeshögskoleutbildningar som har stor betydelse för matchningen på arbetsmarknaden. Bolagets kompetens tillsammans med nya offensiva branschforum har gett fler yrkeshögskoleutbildningar till regionen och underlättat kompetensförsörjning. Region Jönköping har i projektet LYHS arbetat med att skapa en struktur för samverkan mellan utbildningsanordnare av yrkeshögskoleutbildning i syfte att öka kvalitén och öka antal utbildningar för att tillgodose efterfrågan.

5 Fördjupad samverkan

Flertalet projekt inom programmet har varit inriktade på att skapa bred förankring. Flera regioner anser att de har ett regionalt mandat och att det byggts över tid samt att det förs en bra dialog med näringslivet och offentliga arbetsgivare. Frågorna är tvärsektoriella och det krävs en uthållig regional koordinering för kompetensförsörjning. Kunskapsunderlagen har varit nödvändiga som ”dörröppnare”.

Den regionala nivån är viktig för samordning av till exempel kommunala insatser. I flertalet regioner finns en handlingsplan för kompetensförsörjningsarbetet och nya initiativ kommer fram som exempelvis Yrkehögskoleutbildningar, YH-samverkan, näringslivs- och chefsträffar, HR-nätverk, nya analyser och kompetenskartläggningar mot branscher etc.

Stärkt samverkan mellan nationell och regional nivå

Arbetet med regionala kompetensplattformar har resulterat i att flera nivåer är med och påverkar utformningen och genomförandet. Flera myndigheter har fördjupat sin samverkan med regionerna. Regionalt utvecklingsansvariga har även utvecklat sitt samarbete med ett flertal andra aktörer och inte minst olika branschorganisationer. Kompetensförsörjningsdagarna var ett forum som initierades av de regionalt utvecklingsansvariga och är nu mer formaliserat och bereds i samverkan mellan regionerna och myndigheterna. Kompetensförsörjningsdagarna har utvecklats till en viktig arena för kunskapsutbyte och lärande mellan regional och nationell nivå.

Inom uppdraget har vi jobbat med att utveckla och stärka samverkan mellan regionerna och berörda myndigheter. Bland annat genom en pilotsatsning där Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan och Skolverket bjöds in för att, tillsammans med Tillväxtverket delta i strategiska samtal med tre regioner. Både nätverket och dialogerna har skapat ökad förståelse, nya kontakter och samarbeten mellan myndigheterna och regionerna.

Det finns också flera exempel på konkreta samverkansområden exempelvis samarrangemang av regionala branschträffar, strategiska grupper kring utbildningsfrågor och att nationella myndigheter sitter med i regionala kompetensråd. Region Gävleborg har fördjupat samarbetet med Arbetsförmedlingen genom ett avtal med sju olika insatsområden, bland annat inom studie- och yrkesvägledning.

6 Förslag inför fortsatt arbete

De regionalt utvecklingsansvariga aktörernas arbete är betydelsefullt för att analysera, utveckla och strukturera de aktörer, system och processer som ska säkerställa näringslivets och det offentliga kompetensförsörjningsbehov på kort och lång sikt i hela landet.

Under 2018–2020 kommer Tillväxtverket att fortsätta stärka regionalt utvecklingsansvarigas förutsättningar att bedriva grundläggande regionalt kompetensförsörjningsarbete. Inför arbetet lämnar vi några förslag till regeringen och till regionalt utvecklingsansvariga då vi ser behov av ytterligare insatser för att åstadkomma ett framgångsrikt arbete med kompetensförsörjningsfrågorna.

Till regeringen lämnar vi två förslag. Det första är att det behöver skapas ett nära samspel mellan olika nationella, regionala och lokala satsningar där mål, inriktningar och insatser behöver komplettera varandra och samordnas. Tillväxtverket föreslår därför att regeringen bör etablera ett nationellt kompetensförsörjningsråd.

Det andra förslaget är att, mot bakgrund av kompetensförsörjningsfrågans centrala betydelse och regionernas långsiktiga arbete, göra kompetensförsörjning till en grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret.

Vi lämnar även förslag till de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna. Det första är att regionalt utvecklingsansvariga behöver ytterligare sammanlänka kompetensförsörjningsarbetet med det övriga regionala tillväxtarbetet. Vi ser ett behov av att nybildade regioner säkerställer att det sker en kunskapsöverföring och att etablerade samarbeten överförs från den gamla till den nya organisationen.

Det sista förslaget är att utvecklingsansvariga aktörer under 2018 bör fokusera på att bygga en självbärande långsiktig struktur för det grundläggande regionala kompetensförsörjningsarbetet. Där det fortsatt blir viktigt med ett fungerande samarbete med företag, näringslivsorganisationer, kommuner och utbildningsanordnare.

Mer information om vårt arbete med regionalt kompetensförsörjningsarbete hittar du på tillvaxtverket.se

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Tillväxtverket stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Vi skapar bättre förutsättningar för företagande och bidrar till attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Våra verktyg är kunskap, nätverk och finansiering: Kunskap om företag och regioner. Nätverk för effektiv samverkan. Och finansiering som stärker näringslivet. Tillväxtverket är en myndighet under Näringsdepartementet med 400 anställda och med kontor på nio orter.

